СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIX. Ч. 165. Джерзи Сіті, Н. Дж., субота, 18. липня 1931. VOL. XXXIX. No. 165. Jersey City, N. J., Saturday, July 18, 1931. THREE CENTS.

АМЕРИКА ПРИСТУПАЄ ДО КОНФЕРЕНЦІЇ НАД ДОВГАМИ

СТИМСОН І МЕЛОН БУДУТЬ ПРЕДСТАВЛЯТИ ЗЛУЧЕНІ ДЕРЖАВИ.

ВАШИНҐТОН. — Американський уряд тепер робить крок далекосяглої важности, коли припоручує секретареви стейту Стимсонови та секретареви скарбу Мелонови представляти Злучені Держави на конференції держав для справи воєнних довгів, що має початися в понеділок у Лондоні.

Буде це перша міжнародня конференція від Версайської конференції, в якій Америка возьме участь. Тому ця участь Америки в конференції вважається важним переломом у політиці Злучених Держав.

ПРЕЗИДЕНТ ПРО НАЦІОНАЛІЗМ І ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗМ.

ВАШИНҐТОН. — У своїй промові на радіо з Білого Дому з нагоди річної конвенції „Міжнародніх Товариств Християнських Зусиль" президент Гувер заявив, що націоналізм і інтернаціоналізм не конче противляться собі, але можуть навіть взаїмно доповнятися. Він пояснив цей компроміс у той спосіб, що нарід старається задержати державну самостійність, а рівночасно входить у порозуміння з іншими народами для спільного вирішування спільних справ.

ДЕПАРТАМЕНТ ПРАЦІ ЗБИРАЄТЬСЯ ДЕПОРТУВАТИ МАСОВО БЕЗПРАВНИХ ІМІҐРАНТІВ.

АЛЕКСАНДРІЯ (Вірджінія). — Док, секретар праці, заявив у своїй промові до місцевого клюбу Ківанс, що департамент праці збирається повести широку депортацію чужинецьких радикалів.

Минулого року депортовано 18,000 осіб, а в слідуючому уряд сподівається депортувати що найменше 20,000. Будуть депортувати тих, що виступають проти американського патріотизму.

Секретар говорив теж про стан праці в Америці. Він запевняв, що роботи поправляються.

ВОЛ ПРО ВІДНОШЕННЯ ЗАПЛАТИ І ДОВЖИНИ РОБУЧОГО ДНЯ ДО ДОБРОБУТУ.

НЮ ЙОРК. — На зборах юнії вантажників виступав тут Матю Вол, віцепрезидент Американської Федерації Праці, з промовою про відношення робітничої заплати й довжини праці до безробіття.

Вол доказував, що обниження зарібної заплати не може привернути добробуту в Америці, бо, обнижуючи заробітну заплату, обнижується покупну силу маси покупців. Він заявився за піднесення робітничої заплати, кажучи, що таке піднесення мусіло би викликати оживлення бизнесу.

Рівночасно він заявився за обмеження робучого дня. Він доказував, що здоровий розвій промислу Америки вимагає 5-дневого тижня праці.

Про розміри безробіття Вол говорив, що в Америці є 6 міліонів робітників зовсім не занятих, а попри них других 7 міліонів, занятих тільки частинно.

СТРАЙКАРІ ВИСИЛАЮТЬ ПРОТЕСТ ДО ҐУБЕРНАТОРА РУЗВЕЛТА.

ҐВАЙТ ПЛЕЙНС (Ню Йорк). — Страйкуючі дорогові робітники постановили на своїх зборах вислати до стейтового ґубернатора Рузвелта протест проти сторонничого й грубого поведення Мілера, начальника ґвайт-плейнської поліції. Резолюція закидує начальникови поліції безправне арештування, вживання зброї поліцією проти страйкарів, розбивання мирних зборів страйкарів і таке інше.

Юнія Американських Горожанських Свобід вислала свого адвоката для правної оборони арештованих страйкових провідників. Цей адвокат вніс судовий процес проти арешту Альвереса Хіля, але суд його відкинув. Та, відкидаючи протест, суддя рівночасно скритикував гострими словами поведінку полісмена, котрий арештував Хіля, бо показалося, що полісмен побив у вязниці арештованого. Суддя говорив, що полісмен уже не має найменшого оправдання для цих побоїв, коли арештований уже знаходиться в арешті.

ЗБИРАЮТЬСЯ ДО НОВОГО ЛЕТУ ПОНАД ОКЕАН.

РУЗВЕЛТ ФІЛД (Лонг Айленд). — Гаф Ґерндон та Клайд Пенґборн роблять тут приготування до нового світового лету. Думають вони вилетіти в пятницю рано на безперервний лет з Америки до Москви.

Росел Бордмен і Джан Полендо сподіваються вилетіти в суботу на далекий лет понад Атлянтійський океан. Вони не кладуть собі ніякої мети, крім побиття рекорду довжини лету.

Сюди приїхала зі Сен Луиса Мис Інґолз, котра теж збирається на лет понад Атлянтик.

ЗА ПРЕДСТАВЛЮВАННЯ СЕБЕ ГОРОЖАНИНОМ.

НЮ ЙОРК. — Перед федеральним комішенером іміґрації поставлено тут Шведа Фрітйофа Германсена за те, що він представляв себе неправдиво американським горожанином.

УКРАЇНСЬКА ГОДИНА НА РАДІО.

Діточий Хор Рідної Школи в Скрентон, Па.

В неділю, 19 липня, в 7 год. 50 мін. вечером, на скрентонській Републиканській радіостації буде співати діточий хор Української Рідної Школи під проводом о. д-ра В. Клодницького.

СТАНИСЛАВІВСЬКОГО И ТЕРНОПІЛЬСЬКОГО ВОЄВІДСТВА НЕ СКАСУЮТЬ.

Зачувати, що про скасування воєвідства станиславівського та тернопільського нема й мови. Те саме торкається й келецького воєвідства. Про інші воєвідства заперечення не згадує. На одному з найблизчих засідань міністерської ради розглядатимуть справу скасування 30 повітів з огляду на ощадність. Передовсім мають получити деякі повіти в Галичині.

СУМНА СПРАВА СВЯЩЕНИКА.

Шкільна кураторія усунула від викладання релігії православного священика Иосаля з села Загорян (Волинь), якого поліція оскаржила в тому, що нібито він допустився неморальних чинів у відношенні до учениць школи в селі Переспі, де викладав релігію.

БЕРТА УНҐЕР ТА ПОБРЕХЕНЬКИ „КУРЕРКА".

Багато розголосу поміж Жидами наробила справа молодої Жидівки з Порохника, Берти Унґер, яка покинула юдеїзм, вихрестилась у гр.-кат. обряді й перебувала якийсь час у СС. Василіянок в Перемишлі. У цій справі, як звичайно, хотів похвалитися найкращими й найцікавішими інформаціями краківський „Курерок". В ч. 142 цього „поважного" часопису появилася довжезна стаття під романтичним наголовком: „Терниста дорога великої любови", з дописком „від нашого спеціяльного висланника". „Спеціяльний висланник" описує поетично і настроєво, як то він дістався до монастиря СС. Василіянок, розводиться на тему якихось великих приготовань у монастирі на приняття перемиського владики, який буцімто має особисто перевести охрещення Унґерівної, захоплюється появою „ладного бузячка" монастирної вихованиці, теревенить щось про здогадну фальшиву метрику хрещення і врешті подає „спеціяльний висланник" докладно і подрібно цілий хід своєї розмови з ігуменею СС. Василіянок та з самою Бертою Унґерівною. Врешті згадує патетично, як то його прощали численні пари гарних очей вихованиць... З цілої тої історії правдою є лише, що „спеціяльний висланник" дійсно хотів бачитися з Унґерівною, та, на превеликє його нещастя, йому показано двері і він Унґерівної ані на очі не бачив, не то щоб балакав з нею. Але, щоби заслужитись перед своїми шефами — видумав цілу історію, яка відчіталася потім належного їй почесного місця у тому краківському „авторитетному органі". Зрештою, „Куреркові" це не пошкодило: скільки інших історій у тій газеті є одинаково „правдивих" і її редактори та видавці не тратять з цього приводу апетиту.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ І ФОТОГРАФІЙ ЧЛЕНІВ І ВІДДІЛІВ ДО КАЛЕНДАРЯ У. Н. СОЮЗА НА РІК 1932.

Календар У. Н. Союза, який розходиться у багатьох тисячах примірників, є найліпшим середником до оголошувань поміж американськими Українцями. Хто має який бизнес, а залежить йому на тім, аби про нього знало як найбільше людей, повинен дати своє оголошення до календаря У. Н. Союза. Ціни є вельми приступні, зважививши, що наклад буде виносити 20,000 примірників. Ціла сторона, 34 кв. цалів, коштує $30.00; половина $15.00; чверть $10.00; осьма часть $5.00; перша й остання сторона в части оголошень по $35.00. Хто хотів би в своїм оголошенню помістити також і фотографію, чи то свою чи свого бизнесу, мусить прислати з неї готову до друку клішу; коли ні, то поносить кошт виготовлення такої кліші з фотографії, то значить, що його оголошення буде стільки корожче коштувати, скільки виносить кошт виготовлення з фотографії друкарської кліші.

Текст оголошень мусить знаходитися в редакції по день 30 серпня б. р. Гроші за оголошення належить посилати рівночасно. Оголошення на кредит безусловно не будуть друкуватися.

Фотографії Братств і Товариств. Відділи У. Н. Союза, а також кружки співацькі і театральні, школи, банди, які є при відділах У. Н. Союза (кожний який кружок, співацьке товариство і т. п. не є при відділі У. Н. Союза, таких після ухвали не будеться поміщувати у календарі), хотілиб, аби їх фотографії були поміщені в календари на 1932 рік, зволять їх прислати на адресу „Свободи" найдальше по день 30 серпня б. р. Рівночасно просится прислати з фотографією чек або моні-ордер, виписаний на імя „Свободи" на суму $10.00. Ці гроші ужиється на покриття коштів виготовлення з фотографії друкарської кліші. Місце в календари безплатно.

Всі фотографії мусять бути добре опаковані.

Всі письма належить адресувати:

„SVOBODA"
81-83 GRAND ST., або P. O. BOX 346,
JERSEY CITY, N. J.

СТРАШНІ ЛОВИ НА ТИГРА.

На фазенді Торреса, 7 миль від Понта Ґроси (Бразилія), склалася страшна кровава подія. Кількох Бразилійців, довідавшися, що в околиці є тигр, вибралися за слідом звіра, щоб його вбити. Коли собаки обступили звіра, цей непомітно кинувсь на Бразилійця. В одну мить звір скрутив йому голову і ушкодив череп так, що цей відразу вмер.

На поміч батькові прибіг його син, та і на цього розлючений тигр кинувсь та покусав, що таки у лісі Бразилієць помер. В цій хвилі третій Бразилієць стрілив у звіра, але тигр і на нього кинувсь і сильно поранив. На голос стрілів прибігли стрільці, але тигр утік в ліси. Страшні жертви тигра похоронено таки в лісі. Покалічений Бразилієць помер у лісі.

ПРИ РУМУНСЬКІМ ВІЙСЬКУ МУЧАТЬ.

З Ґалацу пише до черновецького „Часу" один вояк, що відколи прийшло до керми нове правительство, відтоді військова служба стала невиносимою. В тих полках, у котрих служать Бесарабці й Буковинці, катують вояків немилосердно й називають їх большевиками та комуністами.

АРТ. В. АВРАМЕНКО ВИХАВ ДО ШИКАГО.

По укінченню праці в тім сезоні в Ню Йорку арт.-балет. В. Авраменко вихав до Шикаґо, щоби там підготовити великий виступ в шикаґовській опері на жовтень. По дорозі В. Авраменко має вступити до кількох міст, як: Рочестер, Бофало і Клівленду, щоби там обговорити справи подібних виступів, тільки в дещо меньшім розмірі.

ЦІКАВА ПЕРЕВІРКА ВИБОРЧОГО ПРОТЕСТУ І ЗАСУД ПОЛІЦАЯ ЗА ПОБОЇ.

Дня 20 травня ц. р. відбулася перед окружним судом в Перемишлі, як судом відкличним, дуже цікава розправа, яка торкнулася двох справ: провірювання виборчих протестів та поведінки поліцаїв підчас свого урядування. У виборчім протесті, внесенім виборцями нашої листи ч. 11 проти останніх соймових виборів, був між іншим закид нелеґального поведінки постерунку поліції в Старяві коло Хирова, що — мовляв — цей постерунок звозив виборців в блуд щодо самого акту голосування. Протест закиду доручено саме тому функціонареві згаданого постерунку, до якого відноситься новиций закид, а саме Антонові Врублеві, постерунковому в Старяві. Після переслухання постерункового опонентів дехто з них не потвердив піднесених закидів. Знайшовся проте один виборець, Михайло Мазур, який потвердив піднесений у протесті закид. І коли він таки твердо стояв при своїх зізнаннях, постерунковий Врубель вдарив його в лице. Зневажений у той спосіб Михайло Мазур вніс до городського суду в Добромилі скаргу за переступство § 331 к. зак. При розправі сам пошкодований та один свідок вповні, а другий частинно потвердили правдивість зізнань покривдженого та факт зневаги, однак городський суд обвинуваченого поліцая увиннив, приймаючи, що не доказано факту зневаги. В наслідок відклику, внесеного Михайлом Мазуром, відбулася дня 20 травня ц. р. відклична розправа перед окружним судом у Перемишлі, на якій покривдженого Михайла Мазура заступав адвокат пос. д-р В. Загайкевич. По переведенні відкличної розправі суд ухилив присуд 1-го суду, та приймаючи факт чинної зневаги покривдженого за доказаний, признав постерункового Антона Врубля винним переступства з § 331 к. з. та засудив його на кару арешту впродовж трох днів, заміненого на гривну в квоті 15 зол.

З СУДОВОЇ ХРОНІКИ.

Дві вдовиці, Каміля Отто і Катерина Вайс із Відня, були щирими приятельками і тому, що жили разом, рішили і разом померти. Вони обидві зажили отруту, положилися на фотелі і повмирали. Сусіди аж другого дня знайшли в кімнаті на фотелі дві вдовиці, що, обнявшись міцно, лежали мертві. Причиною — нужда.

ЗАБИВ ЖІНКУ И САМ ПОВІСИВСЯ.

З Ліска повідомляють, що в селі Мхова 29-літній господар Ян Зарємба в приступі наглого божевілля зарубав жінку сокирою, а потім сам повісився.

КОНФЕРЕНЦІЯ ВЕЛИКИХ ДЕРЖАВ ПОЧИНАЄТЬСЯ В ПОНЕДІЛОК

В НІЙ ВІЗЬМЕ УЧАСТЬ ТАКОЖ НІМЕЧЧИНА. АМЕРИКУ РЕПРЕЗЕНТУВАТИМУТЬ СТИМСОН І МЕЛОН.

ЛОНДОН (Англія). — Премієр Мек Доналд заявив у парляменті, що він відкладає свою поїздку з міністром Гендерсоном до Німеччини на пізніше, бо в понеділок до Лондону приїдуть на конференцію великих держав представники Німеччини: канцлер Брінінґ та міністер Курціюс. В конференції візьмуть участь Америка, Німеччина, Англія, Франція, Італія та Японія. Деякі держави будуть представлені своїми премієр-міністрами та міністрами закордонних справ.

Президент Злучених Держав уповновважив для участи в конференції секретаря стейту Стимсона й секретаря фінансів Мелона. Тому Стимсон також тепер не їде до Німеччини, а разом з Мелоном вибирається до Лондону.

Конференція має обговорити не лише справу тимчасового ратування Німеччини з її фінансово-економічної кризи, але й увесь репараційний плян Йонґа, міжнародні борги, а зокрема воєнні борги. Крім того буде порушена справа воєнно-морського порозуміння між Францією й Італією та припинення державами будови воєнних кораблів, нових фортець та взагалі збільшення зброєння. Отже ця конференція набирає першорядної ваги.

НІМЦІ В ПАРИЖІ.

ПАРИЖ (Франція). — Сюди приїхали представники Німеччини, канцлер Брінінґ та міністер справ закордонних Курціюс, для нарад з французькими представниками при участи секретаря стейту Стимсона в справі організації Німеччині позички 500,-000,000 долярів. Є відомости, що Франція вже не буде виставляти своїх політичних домагань, які вона раніше висувала в звязку з позичкою.

З Парижа всі учасники французько-німецької наради їдуть до Лондону, щоб там взяти участь в міжнародній конференції. Участь представників Америки вказує на те, що президент Гувер рішив почати активну діяльність в міжнародній европейській політиці, щоб допомогти Европі вийти з постійних політичних та економічних криз, які таксамо неґативно відбиваються й на Америці.

В НІМЕЧЧИНІ ЗАСПОКОЮЄТЬСЯ.

БЕРЛІН (Німеччина). — Запрошення Німців на переговори в Парижі, а також до участи в новій лондонській міжнародній конференції внесло значне заспокоєння в політичне життя. Таксамо заходи правительства по врегулюванню торговельно-фінансових справ спинили паніку й дальший розвиток фінансово-економічної кризи. Тепер наступив час спокійного вижидання.

Німецькі фашисти-ґітлерівці припинили свої політичні виступи й затримують спокій. Хіба що в кількох випадках прийшло в них до сутички з комуністами, коли вони старалися розігнати комуністичні демонстрації та інші зґромадження. В деяких місцях комуністи пробували зробити заворушення й активні виступи проти влади, але скрізь їх скоро вгамовано.

АБИСИНІЯ СТАЛА КОНСТИТУЦІЙНОЮ МОНАРХІЄЮ.

АДІС АБЕБА (Абисинія). — Абсолютний монарх Абисинії, Гейл Селасі, врочисто проголосив свою монархію конституційною державою. Без внутрішньої боротьби й по своїй власній волі він підписав конституцію монархії, що установлює в Абисинії двопалатний парлямент. Конституцію підписали також усі князі й наслідник престола, уряд монарха, а як свідки амбасадори ріжних держав та кореспонденти чужинецької преси.

В своїй престольній промові імператор заявив, що він уже давно мав гадку дати своїм підданим конституцію, але відсталість народу абисинського цього не допускала, а тому він мусів правити ним, як батько. Тепер в Абисинії встановлюється парляментарний устрій з відповідальністю правительства перед парляментом.

ПРИЛЕТІЛИ З АМЕРИКИ ДО УГОРЩИНИ.

БУДАПЕШТ (Угорщина). — Мадярські летуни Ендреш і Мадяр, що живуть постійно в Америці, прилетіли своїм літаком „Справедливість для Угорщини" з Ню Йорку до своєї старої батьківщини. З Ню Йорку вони прилетіли до Гарбор Ґрейс у Нюфондленд, а звідти прямо до Угорщини. Через зіпсуття газоліновоі рурки в моторі їм довелося осісти на землю 25 миль від Будапешту. Підчас осідання на поле в літаку зігнувся пропелер і зломалось одно колесо.

В столиці уряд і населення зробили їм гучне приняття. Премієр ґраф Бетлен заявив у своїй промові, що коли ввесь мадярський нарід виявить таку витревалість, як ці летуни, то Угорщина добється своїх прав і справедливости. Перелет через океан відбувся в тяжких атмосферичних умовах. Летуни з причини туману й хмар ніразу не бачили під собою моря.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.		ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$2.75

За оголошення редакція не відповідає.
За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
В Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Тел. „Свободи", Montgomery 5—0498. Тел. У. Н. С.: Montgomery 5—1838
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

„ОБРАЗА ДЛЯ ПОЧУТТЯ СПРАВЕДЛИВОСТИ"

Білий Дім оголошує висліди розсліду над виконуванням закона в нижчих судах Америки, зробленого так званою комісією Викершема. Ця комісія вже тепер розвязана, а звісна вона зі свого першого оречення в справі прогибіції. Оречення те про прогибіцію в свій час наробило богато розголосу хіба тим, що воно нікого не вдоволило. Це нове рішення без сумніву знайде прихильніший відгомін серед американської публики, хоч, природно, будуть люди, які будуть чутися ним глибоко ображені.

Комісія показує як на одну з найповажніших недостач закона про карне поступовання те, що закон не дозволяє наново отворити справи, навіть тоді, як відкрито нові факти, через які справа повинна би була покінчитися зовсім інакше, ніж вона покінчилася. Такими новими фактами може бути приміром викриття факту, що декотрі свідки, або присяжні судді, або й самий суддя, були перекуплені. Навіть у такім випадку закон звичайно не дозволяє на нове отворення справи.

Такою справою, приміром, є ославлена вже справа Муні й Билинґса, двох робітників, котрих засуджено на довголітню вязницю під закидом участи в бомбовім замаху на параду воєнного приготування в 1916 році. Хоч від того часу доказано підкупство свідків і присяжних суддів та сторонничість судді, мимо цього справи в ніякий спосіб не вдалося отворити наново.

Найвищий суд стейту Каліфорнії, який недавно розглядав цю справу, заявив, що він не має ніякого законного способу отворити справу наново. Лише стейтовий ґубернатор може дорогою надзвичайної ласки подарувати кару. Як відомо, ґубернатор Янґ на це не рішився. Муні й Билинґс сидять уже 15 літ. Тепер комісія Викершема каже, що цього роду справа викликує в людині почуття образи справедливости.

Це все зовсім гарно. Одначе сама комісія Викершема не подає ніякої заради. Виходить, немовби всяка чесна людина в Америці мала далі носитися зі своїм почуттям образи, а крім цього ще з почуттям безрадности, що повноправний горожанин свобідного краю не може нічого зробити для направлення почуття нарушеної справедливости. Нема сумніву, що цього роду ставлення справи знищить всі добрі наслідки, які оречення комісії Викершема може мати.

НІМЕЧЧИНА НА ВУЛЬКАНІ

Европейський небосхил знову захмарила примара катастрофи в Німеччині. Тяжкі зобовязання, які накинув Версальський мир Німеччині, привів її до економічної руїни. Сили німецького народу остаточно виснажені й вона вже не може платити тих божевільних репарацій, які покладено на її плечі за здогадну виновність у викликанню війни в 1914 році. Німеччина вживала ріжних способів, щоб змінити Версальський мир на більш справедливий мир в її користь, або хоч частинно облекшити ті тягарі, які поклав цей несправедливий мир на плечі німецького народу.

Дещо їй пощастило зробити. Після першої невреґульованости й неозначення загальної скількости репарацій прийшов так званий плян Доса, який установив певну суму всіх репарацій і щорічну квоту плачення їх. Та скоро виявилося, що пляну Доса Німеччна не може виконати, бо занадто великі фінансові тягарі він поклав на неї. Коли став очевидним крах пляну Доса, тоді при помочи Америки було вироблено новий плян, що значно зменшував загальну суму репарацій, та обнижував щорічну квоту німецьких сплат.

Та Німеччина, виснажена війною, потім повоєнними окупаціями частини німецької території антантськими військам, відірванням від неї багатих промислових районів на бельґійсько-французькому та польському кордоні, знищенням хліборобської Східної Прусії через данціґський коридор, не всилі витримати й тих „зменшених тягарів", що на неї наложив плян Йонґа. Загальна світова економічна кріза, зменшення ринків для німецької промисловости, що потягнуло за собою кількарічні безробіття міліонів німецьких робітників, нарешті привело до того, що Німеччина не встані платити своїх чергових репарацій.

Отут у час, коли вже Німеччина летіла в провалля економічної катастрофи, президент Злучених Держав Гувер виступив зі своєю пропозицією мораторії на рік для німецьких репарацій і взагалі для всіх міжнародніх боргів. Цю пропозицію майже всі великі й малі держави стрінули прихильно й поспішили приєднатися до пляну Гувера. Лише Франція згедагалася й виступила проти пропозиції Гувера. Це значно зменшило позитивний ефект, який викликала заява Гувера. Оживлення в економічному й фінансовому життю ріжних держав, що по заяві Гувера почало відразу проявлятися, спинилося, а тимчасом у Німеччині не переставало погіршуватися, бо пропала віра в мораторію й зявилося справедливе підозріння, що Франція буде старатися всіма способами довести Німеччину до економічної руїни, щоб остаточно обезкровити „свого ворога".

Найактивнішу участь в полагодженню німецько-французьких взаємовідносин, а також взагалі світової економічної кризи, взяла Америка. Вона вислала в Европу двох своїх секретарів: секретаря скарбу Мелона та закордонних справ Стимсона. Здається, що їм пощастило трохи зрушити Францію з її політики „твердої руки" супроти Німеччини, але тимчасом економічне життя в Німеччині погіршувалося й поспішно наближалося до катастрофи. Тепер Німеччина економічно й фінансово ще більше підірвана, ніж це було перед проголошенням мораторії Гувером. Відволікання Франції й політика її „реваншу" супроти Німеччини позбавили мораторію того значіння, яку вона малаб, колиб відразу її приняла, й Франція та чужинецькі держави орґанізувалиб позичку Німеччині.

Міжнародне економічно-фінансове й політичне життя держав тепер так звязане, що годі думати, щоб певні зміни, а тим більше катастрофи не відбивалися на життю інших держав. Німецька політична й економічна катастрофа безпеечно потягнуть за собою дуже сумні наслідки й для Франції, хоч може тепер цього не хочуть зрозуміти її політики, засліплені своєю жадобою знищити силу свого сусіда та страхом перед усе зростаючою потенціяльною силою німецького народу.

В самій Німеччині на ґрунті справедливого незадоволення Версальським миром ведеться завзята боротьба між ріжними політичними ґрупами та партіями. В Німеччині нема жадної партії, жадної ґрупи, навіть окремої людини, яка вважалаб Версальський мир справедливим, або не бажалаб найскоршої зміни його. Увесь німецький нарід і всі німецькі партії ведуть боротьбу з тим миром, але кожен, звичайно, своїм способом. Одні вважають, що зміни Версалького мира можна добибтися способом мирного співробітництва з державами-переможцями; інші вважають, що цього можна скорше добитися способом активної боротьби з державами-переможцями взагалі, а зокрема з Францією; треті вважають, що шляхом ріжних міжнародніх комбінацій з державами, що не признають Версальського мира, або також чуються ним покривдженими, пощастить змінити Версальський мир. В міжнародньому життю ведеться боротьба між двома ґрупами держав: ґрупою, що старається за всяку ціну затримати цей мир, і ґрупою, що старається за всяку ціну його змінити. Звідси й виходять всі невдачі ріжних пактів Келоґа, Льокарнських договорів, пан-Европ, обезброєння, митних союзів і т. д. Бо що одна ґрупа держав наладнає, то друга розібє. Отже в основі всіх невдач до спокійного й мирного співжиття держав лежить усе той самий Версальський мир.

Внутрі Німеччини, на ґрунті ріжних способів боротьби з Версальським миром, появилася завзята внутрішня боротьба ріжних політичних ґруп та партій. На скрайніх крилах (правому й лівому) знаходяться комуністи та фашисти. Як ті так і другі вважають, що боротьбу треба вести безоглядно, не зважаючи на те, що вона може кинути в руїну не лише противників Німеччини, але й саму Німеччину. Вони гадають, що тоді на руїнах можна буде збудувати: одні думають могутню Німеччину, а другі европейську комуністичну републику під головством Москви. Великий зріст цих двох скрайніх партій, комуністичної та фашистівської, є вислідом нездорових і тяжких відносин у Німеччині, які повстали на ґрунті Версальського мира. Прихід однієї з цих ґруп до влади буде означати остаточну катастрофу Німеччини, а може навіть і початок нового загального заворушення чи війни в Европі. Це буде нещастям і прокляттям, яке викличуть самі творці Версальського мира, а передовсім Франція та її васалі, дрібні держави малої антанти.

В неміцькій боротьбі проти Версальського мира цікаве те, що Німеччина вважає також радянську Росію тією силою, при помочі котрої вона може боротися проти сторонників Версальського мира. Але обставини показали, що за свою приязнь з большевиками, яка почалася від 1923 року Рапальською угодою, Німеччина ввесь час дорого платить. Чим більше вона старається babприятелюватися з большевиками, тим більше на неї натискає вперш у чергу Франція, а потім й інші держави. Нарешті французька преса почала отверто писати, що Франція має відплатити Німеччині за її приязнь з Москвою.

Разом з тим характеристичне й те, що Німеччина в часі скрути звертається за допомогою не до своїх формальних приятелів московських можновладців, але до Америки, Анґлії, Італії і Франції. Отже до тих, проти котрих вона приятелює з большевиками. Це тому Німеччині доводиться звертатися до противників її дружби з Москвою, що сама Москва не має сили дати собі раду й також звертається за допомогою навіть до Німеччини, яка сама безпомічна супроти творців Версальського мира. Отже тепер, коли Німеччина вратується від катастрофи, а також і Европа охорониться від ріжних несподіванок, очевидно Німеччині доведеться відкинути свою політику приязні з Москвою й шукати полекшень та зміни Версальського мира не в боротьбі, а в тісному розумінню з державами бувшої антанти, а вперш у чергу з Францією.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЇ.

М. П., Озовн Парк. — Пришліть, побачимо.

НЕ ЗАБУВАЙТЕ ЗА СИРОТИНЕЦЬ-ЗАХИСТ У. Н. СОЮЗА

НАЙЦІКАВІША СТАТИСТИКА В СВІТІ.

Наслідком зацікавлення Індією зростає все більше література про цю загадочну для чужинців країну. До визначніших книжок, що останніми часами появилися про Індію, належить „Ль Інд авек ле Англе", видана в Парижі. Це статистична книжка, що подає цікаві подробиці.

Індія має 319 міліонів горожан. Про порядок у тій зреволюціонізованій країні дбає 68 тисяч полісменів і вояків.

На 4,700 Індійців припадає один англійський полісмен. В Індії живе лише 200 тисяч Европейців.

Між населенням Індії є каста, що називається Судра, а має 60 міліонів однодумців. Є то каста найнижча, а справжній Індієць погорджує нею. Член тієї касти не сміє вступити до ніякої індійської святині, а його діти до ніякої індійської школи. В давніших часах можна було члена тієї касти вбити безкарно. Одначе Англійці обстоюють за тією кастою.

З 319 міліонів індійців є лише 5 міліонів християн. Праця місіонарів дуже тяжка.

На 100 Індійців є лише 8, що вміють читати та писати. В Індії є найбільше анальфабетів з усього світа.

Зате є в Індії 350 тисяч поетів.

Останніми роками нараховували 27 міліонів вдовиць. Індійські чоловіки вмирають дуже вчасно.

Ще тому 20 літ обовязком жінки було дати спалити себе, коли помер її чоловік. Іще й нині вдержався подекуди цей звичай. Та сам Ґанді виступає проти того звичаю так: „Вистане, коли вдова знову не віддасться. Хіба коли чоловік при смерти при двох свідках позволить своїй жінці знову віддатися, може це зробити."

Що року вмирає в Індії два міліони дітей, а вісімсот тисяч немовлят умирає вже в перших вісьмох днях життя.

Міліон двіста тисяч немовлят умирає на 2—4 тижні. Як умре дитина, її мати мусить провести цілу ніч на дворі серед плачу та нарікання.

Авґуст Стріндберґ.

РОЖІ.

(Докінчення).

Раз вечором мусів іти на засідання. Потім мала бути вечеря. То був його перший вечір поза домом. Тому жінка мусіла запрсити до себе приятельку та вчасно покластися спати, бо чоловік міг вернутися дуже пізно.

Приятелька вийшла в девятій. Жінка сіла в гостинній, чекала на чоловіка. За ніщо в світі не хотіла йти спати, поки не вернеться чоловік. Була занадто неспокійна, щоби могла йти спати.

І сиділа сама одна в кімнаті. Щож мала робити? Наймичка Ліна поклалася спати. В хаті царила тишина. Годинник чикав і чикав. Була щойно десята, як змучена відложила килимок на бік. Схвильована ходила по кімнаті.

То це має бути „подружжа"! Вирвати її з щоденного кола життя, посадити серед чотирох стін, де мусить сидіти й чекати, поки не вернеться підпитий чоловік! Так, та він таки любить її, лише якісь орудки кажуть йому оставитись поза домом. А вона дурненька не може зрозуміти того! Та може це неправда, що він любить її? Таж кілька днів тому не хотів держати мотка. Давніше робив це так радо, як ще був судженим... Або чи був задоволений, як заходила до нього до уряду?

Було пів до одинацятої, як прийшла до висновку, що він не любить її. Дивувалася, що досі того не здогадалася. І думки, одна від одної сумніші, кружляли в її голові.

Розмовляє з нею тепер так рідко! Ніколи не співає, фортепяну також ніколи не отвирає. Нині сказав неправду, що спав після обіду, бо сама бачила, як лежав і читав якийсь французький роман. Отже обріхує її.

Пів до дванацятої отворила вікно та виглянула на вулицю. На долі стояло двох мущин і флірту вали з наймичками. Осьтакі мущини! А що булоб, колиб і він так?... Тоді хіба у воду!

Замкнула віконниці та засвітила в спальні нічну лямпку. Пригадала собі, що раз він сказав: „Треба знати, що робимо"...

А тимчасом усе довкола було, як і колись, таке свіже, гарне. Зелена ковдра лежала, подібна до свіжої левади, а малі подушечки на ліжку схожі були на котенятка в траві. Бронза на тоалетнім зеркалі аж вилискувалися, на склі не було ще плям, а посріблювана касетка на пудер аж осліплювала. Її пантофельки стояли під ліжком, такі нові, такі гарненькі, начеб їх іще ні разу не мала на ногах. І все було таке нове, а рівночасно таке старе.

Знала вже всі пісоньки, які він любив, усі куплети, його говірку, думки. Знала добре, що скаже, як сяде до обіду, що скаже, як вечором будуть самі.

Все це наводило на неї смуток, мучило її. Чи вона ще любила його? О, так! Самособою! А чи в тім почуванні було все, всі мрії її молодости? Так! І чи таке буде все життя? Так. Хіба що ще матимуть діти. Та колиж? Тоді може не булаб така самітна, тоді міг би виходити собі, скільки завгодно, бо вже малаб когось, ким могла би занятися. Може саме їй тієї дитини так було треба? Хібаж подружжа має ще іншу мету, крім тієї, щоби бути любкою для чоловіка, якою він спокійно може розпоряджатися ціле життя? Певно, що так. Так чи сяк, повинен любити її, а він не любить її. Заплакала ревно.

Чоловік вернувся додому в першій годині вночі, зовсім тверезий. Та розсердився, коли побачив, що вона не спить.

— Ти чому досі не спиш? — то були його перші слова.

— Якжеж я могла йти спати, коли я ждала на тебе.

— Так, так. Твоя правда. А то знамените! Коли так, то я ніколи не міг би вийти з хати. Ти напевно плакала.

— Так. Мушу плакати... бо ти вже мене не любиш...

— Не люблю тебе тому, що часом мушу вийти з хати в якійсь важній справі?

— Вечеря це ніяка важна справа.

— Направду? А дивіть. Тепер то вже навіть не вільно вийти з хати! А до чорта, якіж це обмеження повидумували жінки для нас!

— Обмеження! О, так, я це вчора запримітила, як вийшла проти тебе. Та тепер уже ніколи більше не вийду, самособою.

— Алеж, дитинко, коли я йшов із начальником...

— У-у-у! — розплакалася голосно. Мусів збудити Ліну та давати їй оклади.

Заплакав. Він також плакав із глибини душі. Плакав над самим собою, над своєю самотою, над своїми розвіяними мріями. Та тут було щось більше ніж мрії. Таж він любив її! Вона також впевняла, що любить його, як він укляк при канапі та цілував її очі. Так, вони люблять одно одного. А те, що приключилося, то була лише хмариночка, що затьмарила їх щастя. То були лихі думки, що зродилися в самотині! Тому ніколи вже не повинна лишатися сама одна. Так теж постановили обоє, як одно одного держали в обіймах. На лиці жінки знову показалася усмішка...

На другий день знову не вийшла йому на стрічу. При обіді навіть не спитався, чому. Говорить багато, оттак, щоби говорити. Хтось збоку міг би сказати, що говорить сам до себе. Вечором розповідав їй про життя в одній палаті, про те, що говорили панови баронови пані баронові та як звалися баронові коні. Позавтра говорив про дисертацію...

Раз вернувся додому змучений. Вона ждала на нього в гостинній. Клубок упав їй на долівку. Як чоловік переходив попри неї, замотався ногами в нитках, вирвав їй із рук килимок і потягнув за собою. Це розлютило його і він копнув килимок ногою.

Жінка сказала йому, що він простак. Відрізав їй, що він занадто змучений, щоби схилятися за якимсь там клубком. Не має часу думати над дурницями тай вона повинна занятися чимсь пожиточніщим. Таж він уже раз повинен подумати про дисертацію, коли взагалі має здобути кращу будучину. Тай добре булоб, колиб так трохи зменьшила домашні видатки.

Сталося.

На другий день жінка сиділа заплакана. Робила скарпитки для чоловіка. Переконав її, що то буде дешевше. Жінка плакала, та що було робити?

І чого він хотів від неї! Сам мабуть не знає того. Що є великі видатки, це правда. Так довше не може бути. „Інакше не напише ніколи дисертації" (тут звичайно були сльози, поцілунки та згода).

Аж ось чоловік почав не приходити двічи на тиждень. Орудки. „Чоловік мусить бути на оці, а ні, то геть про нього забудуть!"

Тепер уже жінка йшла спати, не ждала на нього. Колиж вертався додому, вдавала, що спить.

Минув рік одначе не було надії на дитину. Пан суддя став вірити, що його подружжа починає бути подібне до тих літ, що їх провів із любовницею. Лише теперішнє життя дорожче та скучніше. Вже майже не розмовляли; осталися лише балачки про домашні дрібниці. Нараз запримітив, що вона дурненька. Як міг передше не запримітити того? Ця глибінь її очей, що давніше так чарувала його, походила відсіля, що жінка мала дуже великі зіниці! Тепер уже говорив про своє кохання, як про щось минулого... Хоч ні! Любов для неї жила в його серці. Пристрасть пробуджувалася часом у нього, як щось, що ніколи не вмирає. Так то все „бабрався" в своїх почуваннях для неї та не вмів дійти до порядку. Все на світі кінчиться. Чомуж не мали би кінчитися „Весільні рожі"? Коли їх наслухаєшся триста шісдесять пять разів, то збуденніють і нема на це ніякої ради! Таке вже діється від століть. Чи тому й жінка не каже правди, коли говорить, що й любов буденніє? „Ні!" — відповів собі, а в душі щось говорило йому „Так". Отже його відношення до жінки було лише фізичне? Коли не мали дітей, то так.

Раз постановив поговорити про те з одним жонатим товаришем. Оба були членами „масонської льожі жонатих".

— Як довго ти жонатий?

— Шість літ.

— І не гадаєш, що то нудьга?

— Зпочатку, так та як прийшли діти, воно трохи відмінилося.

— То цікаве. Шкода, що я не маю дітей...

— На це є рада. Пішли жінку до лікаря.

Поговорив із жінкою. Жінка ходила до лікаря. Вже по шістьох тижнях справа направилася.

Тепер життя дома відмінилося. Стільки справ до полагоди. Пеленки на столі, а том Ібсена, що досі був на столі, найчастіше лежить під столом. Тай треба для хлопчика (бож то мусить бути хлопець) придумати імя... Потім порадитися з акушеркою... Купити колиску й ріжні дрібнички.

І ось прийшла на світ дитина. Дійсно хлопець!

Коли батько побачив цю дитинку, коли побачив, що його любка перемінилася в неньку, коли побачив, що її очі глядять на дитину, наче на будучину — то щойно тоді зрозумів, що в її очах є щось таке глибоке, щось таке важне, важніше від усіх його думок і балачок про літературу, фільософію, релігію!

Тоді віджило в ньому давнє почування першої любови, а до того прилучилося ще щось нове, чого досі й не прочував, а чого ніколи не вмів назвати...

Якаж гарна, встала жінка з ліжка. І яка розумна в усьому, що торкається дитини. Тепер почувався чоловіком і батьком. Тепер замісць говорити про баронові коні та про партію крокету з ґрафом, говорив про дитину.

Колиж треба було вийти ве-

РАДЯНСЬКА УКРАЇНА.

5)

Вважаючи на те, що заможні селяне та середняки взагалі ворожо ставляться до большевицької диктатури та господарської політики радянської влади, компартія вирішила знесилити ці групи селянства шляхом безоглядного визиску (податкова політика, примусові ціни на збіжа та харчові продукти і т. д.), щоб таким робом заможні хлібороби та середняки опинилися у безвихідному становищі та змушені були б шукати й собі порятунку в колективізації.

Таких заходів вживає большевицька окупаційна влада передовсім на Україні. Тому саме з усіх українських селянських господарств, яких нараховується понад 5 міліонів (з них 2.6 міліона або коло 50% незаможних, які мають засівну площу менше трох гектарів на господарство) в 1930 р. було охоплено колективізацією 35% з засівною площею коло 40%, а протягом 1931 р. проєктується охопити 65 70% господарств. Мало того, **компартія сподівається, що шляхом терору та насильства вона споможеться до кінця свого пятирічного пляну сколективізувати всі українські селянські господарства.** З цею метою на радянській Україні кількість машино-тракторних стацій у 1931 р. буде доведено до 300, а обробка землі тракторами має досягнути 3 міліонів гектарів, або 10% всеї засівної площі.

Ця примусова колективізація українських заможніх та середняцьких господарств поясняється тим, що **особливо українські селяне хлібороби дуже ворожо ставляться до пролетарської диктатури та роблять чинний спротив проти тої грабіжницької політики, яку Москва переводить на Україні.** Себто компартія в цей спосіб намагається приборкати українське селянство та **перетворити його в звичайних робітників, радянських радгоспів та колгоспів, щоб таким робом позбавити селян тої незалежности від пролетарської диктатури, якою вони користаються ще нині.** Не слід забувати, що селянські колгоспи, отримуючи від радянської влади хліборобські машини або кредити, примушені на підставі так званої контрактації здавати державі більшу частину свого урожаю по примусоких цінах.

Крім того компартія сподівається через колективізацію поширити засівну площу під технічними культурами, як також належним способом піднести нині дуже занепале скотарство. Адже це не секрет, що внаслідок спротиву та саботажів українських селян на Україні панує тепер величезна недостача в таких продуктах, як мясо, сало, молоко, масло і т. д., а крім того легка промисловість незабезпечена технічною сировиною (іноді навіть на 50%).

Чи вдасться радянській владі добитися переведення в життя свого пляну, покаже будуччина. Проте не слід забувати, що зі всіх селянських господарств радянської України лише 20% або коло 1 міліона господарств (себто тільки 40% усіх незаможних господарств) належать до „спілки незаможніх селян" та являються до певної міри підпорою пролетарської диктатури. Характерно теж, що навіть українські колгоспи дуже неохоче виконують ті вимоги, які ставить до них большевицька влада.

Себто власне лише шляхом насильства компартія примусила українські колгоспи дати біжучого року радянській владі 40% усеї заготовлі хліба, до 50% цукру та іншої техніхної сировини й коло 80% городовини та садовини. У звязку з цим фактом українські селяне, зорганізовані в колгоспи, **зрозуміли, що колективізація не забезпечує їхнього добробуту, а є знаряддям їх визиску з боку большевицької влади.** Тому саме чимало незаможних селян почали кидати колгоспи, а середняки та заможні хлібороби ще більш рішуче висловлюються проти колективізації.

Політична боротьба на Радянській Україні.

В країнах з парляментарно-демократичним ладом боротьба за владу, або за зміну курсу політики відбувається звичайно шляхом парляментарних виборів та на ґрунті всяких парляментарних комбінацій. Політичні партії та вільна ріжноманітна преса не лише виявляють та формують публичну опінію, а разом з тим до певної міри являються тими конечними чинниками, які організують націю та акомулюють її волю.

Зрозуміло, що **в умовах безмежної большевицької диктатури на Сході Европи про волю нації або навіть про нормальну політичну боротьбу говорити не доводиться.** Там вся влада та преса належить компартії, а саме власне партійному апаратові. Тому не лише рядові комуністи, а навіть визначні лідери позбавлені можливости вільно висловлювати та обстоювати свої погляди. Наскількиж під впливом певного оточення та з причини загального невдоволення народніх мас окремі видатні комуністи або певні ґрупи відважуються стати на шлях справжньої критики сучасної політики радянської влади та вимагають деяких змін, то партійний апарат негайно галасує, що опозиційні партійні кола зрадили ленінську науку, та починає вживати супроти них ті або інші методи репресії, обвинувачуючи партійну опозицію навіть в контрреволюційних заходах та змаганнях.

Всім відомо, як суворо урядова більшість совітської компартії розправилась з правою та лівою опозицією, позбавивши опозиціонерів служби в радянському апараті, викинувши їх з партії та заславши на Сибір або в інші місцевости радянської Азії. Тимбільше безоглядно переслідує нинішня урядова ґрупа всіх безпартійних фаховців, службовців та робітників і селян, наскільки вони не годяться з політикою компартії або взагалі виступають проти большевицького режіму.

Користаючи з монополю влади, большевицька диктатура в міру потреби переводить масові арешти та влаштовує показові політичні процеси, щоб таким робом залякати населення або скерувати його загальне невдоволення та обурення сучасним тяжким становищем в бік так званих шкідників, куркулів, непманів та інших ворогів радянської влади, які начебто навмисно зривають або саботують переведення в життя ріжних вироблених компартією плянів та заходів, а, мовляв, якраз тому в радянському союзі й панують загальні злидні та ріжноманітні затяжні кризи. **Коли цих заходів не вистарчає, то ДПУ починає посилювати терор, розстрілюючи річно тисячі людей навіть без суду та виселюючи десятки тисяч селян, робітників, службовців, ремісників і т. д. на примусову працю на північ.**

Характерно, що одночасно з посиленням бази пролетарської диктатури, себто з поширенням усуспільненого сектора народнього господарства, **в країні безнастанно зростає всебільш чинний спротив з боку народніх мас супроти загальної політики компартії та ненависть до сучасного режіму взагалі.** У звязку з цим сама компартія, радянська влада та червона армія безупинно підпадають небезпечним для большевицького режіму впливам та поволі розкладаються. Себто у радянському союзі витворюються такі внутрішні відносини та зростають в народніх масах такі настрої, які завжди бувають на передодні вибуху революційних подій або збройних повстань. **І нема сумніву, що за сприятливих обставин у слушний час цей антибольщевицький народній рух рух під керуванням таємних боєвих орґанізацій перетвориться в нову народню революцію, яка збройною силою повалить нинішню пролетарську диктатуру на Сході Европи.**

Так завжди кінчає всяка диктатура, бо інших шляхів для її усунення нема. Проте публична опінія помиляється, уважаючи, що внаслідок революційного виступу народніх мас на Сході Европи прийде до реставрації старого ладу. Ні, народні маси зовсім не зацікавлені у відновленню того політичного ладу та тих соціяльно-економічних відносин, які панували там за царського режіму. Навпаки, ті антибольшевицькі ґрупи, які в тяжких умовах пролєтарської диктатури, хоч і повільно, але систематично переводять орґанізацію народніх мас до майбутньої чинної боротьби, виразно висловлюються за певну форму народоправства: одні за републику, з парляментарною системою влади, а другі за радянську систему, але без диктатури (остання вважається доцільною та необхідною лиши підчас боротьби проти большевицького режіму). Так само нинішні соціяльно-економічні відносини мають бути змінені не цілком, а лише узгляднюючи волю та інтереси народніх мас, як також вимоги нормального розвитку народнього господарства.

На радянській Україні цей антибольщевицький рух має виразно сепаратистичний характер, бо всі українські ґрупи (навіть значна частина українських комуністів) рішуче обстоюють відновлення української суверенної держави. Це тимбільше, що сучасна радянська влада тримається на Україні переважно за допомогою мілітарної сили й уважається окупаційною, а сама компартія України складається у великій частині з московських та інших неукраїнських елементів. Так в 1930 р. ця партія нараховувала 308 тисяч членів та кандидатів, з чого Українці складали коло 47% Росіянс 35%, Жиди 12% і Поляки, Німці тощо до 6%. Проте не слід забувати, що **українські комуністи відограють власне другорядну ролю, бо партійний апарат знаходиться в руках російських та інших комуністів, тоді як Українці це переважно рядові члени, які вписалися до партії з необхідности.**

(Конець буде.)

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

СКРЕНТОН, ПА. Тов. Усп. Пресв. Богородиці, від. 123, повідомляє всіх членів, що піврічний мітінґ відбудеться в неділю, 19 липня, зараз по Сл. Божій, в галі укр. народ. церкви при Норт Мейн і Гавел ул. Обовязком є кождого члена явитися на тім мітінґу, бо буде контр. комісія здавати справозданнє з приходів і розходів за минувших 6 місяців. Довгуючі повинні вирівнати свої залеглости, бо Товариство не буде за них розмет посилати. — Мих. Волощук, предс.; Дм. Драган, кас.; Мих. Годованець, секр.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Бр. св. Йосафата, від. 217, подає до відома своїм місцевим і позамісцевим членам, що піврічний мітінґ відбудеться у вівторок, 21 липня, в годині 7.30 ввечір точно, в галі де звичайно. Обовязком є кождого члена прибути на сей мітінґ, бо є важні справи до вирішення. Уряд і контр. комісія дадуть справоздання піврічне. Довгуючих членів взивається прийти і вирівнати свої залеглости, бо в противім разі будуть суспендовані. Не явившийся член на мітінґу без важної причини заплатить кару 50 ц., а урядник 1 дол. — Ів. Дорофей, предс.; А. Іванів, секр.

ЗІ СПОРТУ.

ГРИ УКРАЇНСЬКОЇ БЕЙЗБОЛОВОЇ ДРУЖИНИ.

„Юкраініен Бейзбол Тім" при Товаристві Січ у Нюарку грав в однім дни аж дві гри. Дня 12. липня грав він проти американської дружини та проти „російської" дружини, яку на ділі складають не Росіяни, а тільки діти несвідомих Українців. Обі гри покінчилися виграною для української дружини.

UKRAINIANS TRIUMPH EASILY IN TWO GAMES

The Ukrainian A. A. won two games yesterday. In the morning at Bloomfield it defeated the Watchung Cubs, 7 to 3, and in the afternoon at Vailsburg Park took a 10 to 3 game from the Newark Russian Club. In the morning contest Teddy Bauk, pitcher of the Ukrainians fanned ten batters. The box score:

Нюарська ґазета "STAR EAGLE" з 13. липня пише:

Ukrainian A. A.	R.	H.	E.
J. Plechy, ss	1	1	0
Worbetz cf	1	1	0
Polo, 3b	0	1	0
N. Plechy, 1b	2	3	0
Makar lf	1	1	0
J. Bauk, rf	1	1	0
T. Bauk, p	1	4	0
Tkacz, 2b	0	0	0
Yosyk, c	0	1	0
Totals	7	13	0

Watchung Cubs	R.	H.	E.
D. Mildon, 3b	0	2	0
J. Wheel'n, cf	1	0	0
B. Ml'dn, lf-ss	0	2	0
V. Sd'g, 2b-rf	1	0	0
Milton, c	1	2	0
Charles, ss-p	0	0	0
R. Wh'ln, 1b	0	0	0
P. Ad'n, rf-2b	0	2	0
A. Sd'g, p-lf	0	2	0
Totals	3	10	0

Ukrainian A. A.	0	1	2	0	0	0	0	4	0—7
Watchung Cubs	0	0	0	0	3	0	0	0	0—3

Ukrainian A. A.	R.	H.	E.
J. Plechy, ss	1	1	0
Worbetz, cf	2	2	0
Polo, 3b	1	1	0
T. Bauk, 2b	0	1	0
N. Plechy, 1b	2	1	0
J. Bauk, lf	2	1	0
Makar, p	1	0	0
Yosyk, c	1	1	0
Zat'sky, rf	0	0	0
Totals	10	8	0

Newark Russian Club	R.	H.	E.
Yasick, cf-c	1	0	0
Gallisan, 1b	0	0	0
Paullak, ss-p	0	0	0
Harcheets, lf	0	1	0
T. Hutch's, 2b	0	0	0
Mochak, 3b	0	0	1
J. Hutch's, rf	0	0	0
Kizma, cf-c	1	1	0
Rapch'k, p-ss	1	1	0
Kosetka, 2b	0	0	0
Totals	3	3	1

Newark R. C.	0	0	0	0	0	3	0	0	0—3
Ukrainians	0	6	0	1	3	0	0	0	x—10

Лев Муляр, Нюарк, Н. Дж.

чором, то вертався спішно не тому, що жінка не спала й ждала на нього наче на мужах, а тому, що знав, що вона не сама одна. Колиж вертався, то жінка спала з дитиною.

Тепер уже міг спати по обіді, скільки завгодно, а коли маленький Гаральд підріс, то знову отворили фортепян і знову співали „Рожі", бо для маленького Гаральда вони були новиною тай і для жінки, для Ляври, мали чар новини, бо давно їх не чула.

Не було вже часу шити килимків, та бо й так ціла хата була позастелювана килимками. Шкода лише, що на дисертацію якось не було часу.

— Хіба напише її вже наш Гаральд — говорив суддя і чув у тій хвилині, що його життя продовжатиметься навіть тоді, як він помре.

Вечорі проводили тепер разом, як колись, на балачках. Одначе тепер розмовляли обоє, бо розмова була для них обоїх близька й зрозуміла. Вона сама розуміла, що вона звичайна собі квочка, що не розуміється ні на театрі, ні на релігії. Правда, вона говорила йому це й давніше, та він не хотів вірити... А тепер іще більше не хотів признати того.

І ось що вечора співали „Рожі", а Гаральд супроводив їм криком. Для Гаральда навіть танцювали до тієї співанки. „Рожі" засипляли дитинку в колисці, а батьки відчували, що ті рожі вже ніколи не зівянуть.

БОГАЦТВО Й НУЖДА.

Велике Токіо, до якого долучили богато громад і тепер має 4,750,000 населення, є осідком усіх можливих суспільних верств, від найвищих аж до найнижчих.

Площа, що на ній розложилося місто, дуже величезна, бо це неспокійна земля, що все трясеться, дріжить і тому місто приневолене побільшуватися більше в ширину ніж у висоту. Величезні простори займають тут палати вельмож з великими лісами довкола, які тут називають „садами". Богато таких осідків є в посілости цісарського дому, бо цісарська родина має дуже богато членів іще з тих часів, коли в Японії було многоженство.

Богато таких посілостей є тут у руках шляхти, а ця є дуже численна, як у кождій монархії. Немало забогатівших торговців і промисловців жиє також у великих домах і може собі позволити на такі ґаї-сади. Люди меньше богаті також гарно жиють у меньших домах і мають меньші сади.

Одначе Велике Токіо має також значний відсоток бідаків і найстрашніщих нуждарів. Після катастрофального землетрусу в 1923 році відбудували богато округів, що давніше були осідком нуждарів, як нпр. Шітая, Йіцуя й ін. Вузькі вулички зникли: є там тепер лише широкі вулиці, в яких можна буде лекше ратуватися підчас землетрусу. В нових домах цих округів комірне дуже високе і так нуждарі мусіли перенестися до найдальших передмість.

А тут **і ті найбільші нуждарі діляться на касти:** є це наслідком того, що в Японії століттями процвітала кастовість.

Убогий робітник, що працює за малу заплату, не може в нинішніх часах здобутися навіть на маленький дімок, бо і за такий платиться богато. Тому в ріжних передмістях побудовано вузькі, довгі доми, звані „наґая" і ці є притулком убогих і найубожших. У таких наґаях мешкання є одно — або щонайвище двокімнаті, а жиє в них звичайно богаточисленна родина: родичі, діти та дідо й бабуся. А дітей звичайно богато, бо в Японії родиться чимало дітей. Деякі передмістя мають цілі ряди наґаїв а в кождім 500 до 1,000 родин.

Токіо робить враження міста цвітучого та веселого, а окружене ціле передмістями вбогих і нуждарів. Наґаї, часто досить нужденні та діраві, треба назвати притулками „ліпших" бідаків. Богато нуждарів жиє ще гірше, бо не мають чим заплатити навіть такого невеликого комірного. На найдальших окраїнах міста, на берегах ріки або в густих кущах ставлять собі з решток мішків шатра ці нуждарі, щоби мати де скритися підчас дощу й непогоди. Одначе є ще більші нуждарі, для яких нема навіть таких притулків. Вони жиють зовсім під голим небом. Це прошаки та босяки, які про працю вже навіть не стоять, бо привикли до вільного, кочівничого життя.

Парк Асакуса, який є осередком народніх забав, де є чимало кінотеатрів, цирків і подібних атракцій, а який сусідує з Йошіварою, відомим місцем кохання, має повнісенько тих нуждарів: мущин і жінок. У ночі спить тут довкола святині богині милосердя, Кванони, кількасот таких босяків і прошаків.

У ночі всі тут рівні собі. Одначе за дня ще й ці люди діляться на ріжні касти. Мають свою найвищу клясу прошаки, яких називають „Кента". Є це якась шляхта між прошаками. Мають свою сильну орґанізацію й енерґічного начальника. Займають усе місця при входах до святинь і не пустять там прошака, який до них не належить. Їх доходи більші, ніж інших прошаків, бо люди, які йдуть до святині, є милосердні.

Нижчими кастами босяків і прошаків є **Ґуре, Зуке та Даіґара.** Богато з тих втискається між прохожих і просять милостині, або зранку розходяться по ріжних чаївнях і гостинцях, яких у Токіо дуже богато, та просять останків їди. **Прошак із касти Кента останків їди ніколи не приняв би: він приймає лише гроші.**

У Токіо повно великих святинь, присвячених славним людям, після шінтоїстського віросповідання, почитання предків. А торжества є тут дуже частим явищем. У деяких святинях є торжества тижневі, деінде місячні. Тому прошаки мають кождий день доволі нагоди для заробітку. Неодин прошак із касти „Кента" заробить у такі дні 2 до 3 єни. А зарібок є все більший, коли прошак має з собою малі діти. Тому теж мало котрий з них „бездітний". Або має свої рідні діти, або лише позичені від інших прошаків. В Асакусі є кілька барів, до яких заходять лише „ліпші" прошаки, що все є при грошах.

Токіо має пять крематорій: в передмістях Очіяі, Йойоґата, Кіріґая, Сунамачі та Мачія. Це найліпші місця для прошаків. Прошаки біля крематорій вже мають свою практику й уміють добути собі милостиню. Колиж відходячий не дає їм милостині, кричать за ними: „Мата ірашай!" — „Прийдіть знову!" А забобонні люди, якими в більшости є Японці, вважають це за ворожбу лиха, тому радше дають щедру милостиню.

Так то цим прошакам жиється незле, а життя на такім найнижчім степені їм так подобається, що втікають із притулків, коли там попалися при якійсь нагоді. Тай Токіо має дуже мало притулків у порівнанні з величезною скількістю нуждарів.

—o—

ЧИ МОЖНА ВИЗНАЧИТИ ВІК НАШОЇ ЗЕМЛІ.

Дивним дивом людина, що по думці антропольоґів має заледво 800 тисяч літ на своїх плечах (найдавніщі знайдені кістяки числять около 300 тисяч літ), береться обчисляти вік своєї матері землі, а навіть в своїй наївности йде так далеко, що й сонця вік хоче обчислити, знаючи при цьому, що він дійде лише до певних загальних цифр, а не точних наукових. Але думки астрономів та фізиків відносно повстання сонця та землі не є однакові. Одні кажуть, що земля відірвалась від сонця (так само й инші планети), а другі кажуть, що земля з другими планетами були собі від давен давна самостійними небесними тілами і їх сонце лише притягнуло в межу свого ділання через свою більшу масу. Одні і другі доказують це при помочі ріжних придуманих гіпотез.

Друга гіпотеза є дуже мало правдоподібна. А коли навіть приймемо, що всі планети повстали з лона сонця, цебто відірвались від загальної маси сонця, що ще й тепер по своїй величині є 334 тисяч більша, як земна куля, то питання, чому саме вони відірвались, являється до сьогодня одкритим і на нього годі дати відповідь. Давніща теорія Канта і Ляпляса вже трошки застара і з нинішними поглядами на справу не зовсім згідна. Особливо один англійський астроном на підставі довгого спостерігання всесвіту поробив зовсім нові висновки відносно цеї справи. Жан, англійський астроном, каже, що перед міліярдами літ наше сонце по обсягу далеко більше, як воно є нині, вандрувало собі у всесвіті і по дорозі стрінуло другу такуж саму масу, як було само. Обі маси проходили коло себе так близько, що притягання одної другою причинилось до повстання величезних хвиль на поверхнях обох ґазових куль. Хвилі ці були такі сильні, що вони відкидали в окружаючу атмосферу частинками складові матерії сонця, з яких то частинок повставали саме всі планети, а між ними наша земля.

Така правдоподібність не є виключена і колиб так воно дійсно було, то ми з часом по ближчому досліджені віддалі та руху сталих звізд, найближче положених до землі, зможемо навіть вирахувати, коли це могло бути. Ми знаємо, в якому напрямку у всесвіті вандрує собі наша земля разом з сонцем, як також можемо це саме сказати й про богато сталих звізд, чи інших соняшних систем. До того знаємо й скорість, з якою порушаються наше сонце й инші звізди. Тому не виключено, що ми одного гарного дня відкриємо на небі якусь звізду, з якою могло наше сонце стрінутись, а з віддалення та скорости бігу сонця і тої звізди вже не тяжко буде обчислити й час, коли вони могли стрінутись.

Професор Ґан з Берліна недавно говорив, що треба рахувати вік землі на приблизно 2 міліярди літ. Але знова з инших міркувань виходить, що цю цифру треба підвищити до 10 міліярдів літ. Та мимо тої неточности ми всежтаки можемо похвалитись тим здобутком, що приблизно вже знаємо, в якому часі треба шукати розвязки цього питання, цебто між 10 і 2 міліярдами літ. Це навіть булоб дуже інтересно знайти раз в безмежному морі звіздяних мас ту одну звізду, що була причиною повстання нашої землі.

Досі пробували ріжними способами визначити вік землі особливо з того стану, в якому вона тепер знаходиться. Ясним є, що матерія, яка відпала була від сонця, мусіла бути в ґазово розжареному стані. Теперішний стан землі ми знаємо і тому не тяжко визначити приблизно час, який був потрібний для остигнення такої маси до того стану, як є нині. Ця обставина, що її в останніх роках відкрили, а саме, що в нутрі землі радіоактивні тіла витворять велику масу енерґії, трошки обтяжує цілу працю. Отже це тепло в дечому доповнялоб те тепло, що його земля віддає у холодні всесвітні простори. З другого боку ця обставина нам рівнож допоможе дістати може найточніші цифри про вік землі.

Тепер прийдеться згадати ще й деякі методи, що можуть привести рівнож до розвязки цього питання иншим шляхом, а про які згадує професор Ґан. Поперше, на нашій планеті не було давно ніяких океанів. Вода в формі пари окружала нашу землю довкола. Ясно, що та пара не мала в собі ніяких домішок солей, бо ті домішки походять з пізніщого часу з земної кори, яку вода в части розпустила в собі. Можна приблизно підрахувати, скільки розпущених в воді солей і в той спосіб підрахувати час, потрібний на їх розпущення, зглядно на те, щоб ріки нанесли в моря таку велику їх скількість. Ґан подає для цього, 300 міліонів літ. Отже цей час був би потрібний для цього, щоб витворились моря, при чому сама земля мусить бути богато старша. Ця цифра є дуже неточна, бо палеонтольоґи знова кажуть, що для розвою життя на землі потрібно довгого часу і тому треба приняти 1,000 міліонів літ. Ця цифра вже більше підходить до новіщих припущень в тому напрямку.

Досліди над розпадом атомів, що відбуваються самочинно внутрі землі, дають нам змогу визначити вік ріжних мінералів, що з них складається земна кора. Можна сказати, що цей розпад є в цьому масштабі ґейби точним годинником. Найважніщим явищем являється розпад урану, з якого повстає рад через зміни в будові атому, який знова переходить подібні зміни, аж доки в остаточному результаті не перейде в олово. Скільки на це часу потрібно, це нам нині дуже точно відомо. По скількости радієвого олова, що находиться в ріжних мінералах, складниках землі, ми можемо вже точно визначити, як старі є дані мінерали, а з ними й земна кора. До мінералів найдавніщої доби, цебто прекамбрія, приходиться сказати, що її вік сягає до півтора міліярда літ. Спираючись на ці досвіди, професор Ґан думає, що наша земля має тепер около 3 міліярди літ, беручи цю цифру за максимальну.

Так сьогодні стоїть справа з визначенням віку землі. Звичайно, не можна твердити, щоб це було все точнісінько, але з часом ми наближаємось зовсім певно до розвязки цього питання. Можливо, що ще знайдуться й инші способи окружного визначення того віку з поступом людської думки та з поступом техніки.

Л. С.

ЯК ВПЛИВАЄ ЗИМНО І ТЕПЛО НА ОРҐАНИ ТРАВЛЕННЯ.

Проти загальних поглядів тепло ослаблює діяльність орґанів травлення, а зимно їх скріплює. Теплий оклад на животі підносить щоправда функції черевної опони, але діяльність внутрішних орґанів жолудка, кишок, жовчі та печінки значно тоді слабне. Жолудок під впливом теплих окладів виділює менше жолудкового квасу, жовч менше жовчі і т. д., або, що теплий оклад успокоює ці орґани. Інакше ділає зимно. Воно викликає сильне виділювання квасів і соків. Тому зрозуміле, чому хорі на жолудок, кишки, жовчеве каміння і т. д. дістають атаки підчас „перестуди" і чому тепло зменшує й успокоює їх біль. Зимно побуджує хорий орґанізм до збільшеної діяльности і тому повстають болі.

—o—

ТАРЗАНОВІ ЗВІРЯТА.

(72)

Це був Кай Шанґ, що своїми власними руками замордував капітана шкуни, коли той спав у своїй кабіні. Тоді цей убийник убрався в капітанську одежу, надів на себе всі його відзнаки й почав керувати шкуною, призначивши себе самочинним капітаном. Шкуну він направив в південну частину Атлянтійського океану, де він сподівався знайти ріжні багацтва, заховані там піратами.

—o—

В той день, коли вони побачили маленький острівець на океані з гарною пристаню для стоянки шкуни, вони примітили далеко на морі воєнний корабель. Це трохи стурбувало залогу шкуни й занепокоїло її самочинного капітана-вбийника. Їм не дуже хотілося попастися в руки воєнного корабля, що буде розпитувати їх докладно про наміри, про те, куди вони й чого пливуть, буде перевіряти капітанські та суднові документи.

—o—

Щоб уникнути воєнного корабля, вони поспішили заховатися в малій затоці на острові в протилежній стороні від табору Тарзана. Там вони вийшли на берег і, перечікуючи, поки наступить певність, що корабель уже давно відійшов геть, вони часто ходили в джунґлі. Одного разу підчас такої мандрівки Кай Шанґ почув людський голос з глибини джунґлів. Він з одним моряком підкрався ближче й побачив двох людей, що розмовляли.

—o—

Один з тих людей був по вигляду моряк, а другий був схожий на цивільну людину. „Я думаю, що ми можемо це зробити", сказав моряк. „Трох нас можемо за день доплисти човном до материка. Нехай тоді Англійці думають про себе самі. Але ми — говорив далі — мусимо взяти з собою жінку. Вона є загартована, щоб її лишати тут". Потім він додав: „Вона безперечно добре заплатить нам за те, що ми її довеземо до цивілізованих країв".

—o—